

«ΕΜΕΙΣ», «ΑΥΤΟΙ» ΚΑΙ ΟΙ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ «ΤΟΥΣ»

του Γιάννη Μηλιού

Η επιλογή των λέξεων δεν είναι ποτέ αθώα, ιδιαίτερα στο δημόσιο λόγο. Οι λέξεις είναι φορείς ιδεολογικών παραστάσεων και των πρακτικών που διαπλέκονται με αυτές. Ακόμα περισσότερο, επειδή ακριβώς «οι ιδέες της κυρίαρχης τάξης είναι σε κάθε εποχή οι κυρίαρχες ιδέες»,¹ οι λέξεις συχνά μας επιβάλλονται ως «προφάνειες», πάνω στις οποίες καλούμαστε κατόπιν να οικοδομήσουμε τα δικά μας επιχειρήματα. Τότε όμως τα επιχειρήματά θα είναι ήδη υπονομευμένα από την κυρίαρχη ιδεολογία, που σημαίνει ότι και τα πολιτικά μας συμπεράσματα θα εγκλωβίζονται στα διλήμματα που θέτουν οι αστικές στρατηγικές επιλογές.

Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της περιόδου είναι η φιλολογία γύρω από το χρέος του ελληνικού δημοσίου, όταν παρουσιάζεται με φράσεις όπως «πόσα χρωστάμε στους δανειστές μας»: Ο λόγος αυτός αναπλάθει ένα εθνικό «εμείς», που «χρωστάμε» σε «δανειστές» «έξω από μας», άρα «ξένους», και το πολιτικό επίδικό μοιάζει να αφορά ένα ζήτημα «εθνικής σύγκρουσης», με τους «ξένους»: «Εμείς απέναντι στους ξένους δανειστές μας;»

Αν δούμε όμως το ζήτημα από τη σκοπιά των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων, η εικόνα αλλάζει ριζικά: Σύμφωνα με προβολές για το τέλος του έτους, που βασίζονται στα στοιχεία του 1ου τριμήνου 2011, το συνολικό χρέος του ελληνικού δημοσίου είναι 345 δις ευρώ, εκ των οποίων 58 δις κρατούν οι ελληνικές τράπεζες, 15,2 δις η Τράπεζα της Ελλάδας (ΤτΕ), 11 δις τα ελληνικά ασφαλιστικά ταμεία, 78 δις ο Μηχανισμός ΕΕ-ΔΝΤ, 42 δις η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), 45,5 δις οι ξένες τράπεζες και 95 δις «άλλοι αλλοδαποί επενδυτές» (αμοιβαία κεφάλαια, ασφαλιστικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρίες).

Το τμήμα του χρέους του ελληνικού Δημοσίου που κρατάει η ΕΚΤ (όπως και η ΤτΕ) αποτελεί αποτέλεσμα χρηματοδότησης-στήριξης των ελληνικών τραπεζών, ενώ η χρηματοδότηση από το Μηχανισμό ΕΕ-ΔΝΤ αποτελεί διακρατική συμφωνία που συνήψε

¹ (Μαρξ-Ενγκελς, *Η Γερμανική Ιδεολογία*, ΜΕW τ. 3, σ. 46)

το ελληνικό κράτος, σε αντιστοιχία με τα κοινωνικά-ταξικά συμφέροντα που παγίως συμπυκνώνει.

Τα «ξένα» χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν είναι ένα ομογενές σύνολο, αλλά ένα ετερόκλητο άθροισμα ιδρυμάτων σε διαφορετικές χώρες, με διαφοροποιημένα ως εκ τούτου συμφέροντα: Γαλλικές τράπεζες (σύμφωνα με το πρόσφατο stress test κρατούν 10 δις ευρώ ελληνικού χρέους), γερμανικές τράπεζες (7,93 δις), κυπριακές τράπεζες (5,81 δις), βελγικές τράπεζες (3,91 δις), κλπ., γερμανικά ασφαλιστικά ταμεία, γαλλικά ασφαλιστικά ταμεία κλπ., γαλλικά αμοιβαία κεφάλαια, αμερικανικά αμοιβαία κεφάλαια κ.ο.κ.

Με βάση την εικόνα που μόλις παραθέσαμε, το «εμείς απέναντι στους ξένους δανειστές μας» της κυρίαρχης αφήγησης καταρρέει.

Το σημαντικότερο, είναι επιστημονικά θεμιτό να ταυτίζονται οι εργαζόμενες-λαϊκές τάξεις (η εργατική τάξη, η νέα [μισθωτή] μικροαστική τάξη, η παραδοσιακή [αυτοαπασχολούμενη] μικροαστική τάξη, ακόμα και οι μεσοαστοί μικροεπιχειρηματίες), με το ελληνικό καπιταλιστικό κράτος, και να μιλάμε αδιαφοροποίητα για «τη χώρα» και «εμάς»; Είναι πολιτικά και ιδεολογικά θεμιτό, ως αριστεροί, να μη διαφοροποιούμε το τμήμα του χρέους που κρατούν από τη μια οι τράπεζες (ελληνικές, γαλλικές, γερμανικές, κυπριακές ...), ο Μηχανισμός ΔΝΤ-ΕΕ, η ΕΚΤ, η ΤτΕ και από την άλλη τα ασφαλιστικά ταμεία και λαϊκοί αποταμιευτές;

Το καπιταλιστικό κράτος αποτελεί το κέντρο άσκησης της πολιτικής εξουσίας του κεφαλαίου. Κυβερνάει φυσικά, συνήθως, κυρίως με βάση τη συναίνεση. Γι' αυτό εμφανίζεται ως εκφραστής του γενικού συμφέροντος της *καπιταλιστικής* κοινωνίας.

Το ελληνικό καπιταλιστικό κράτος οικοδόμησε συναινέσεις «ανεχόμενο» τη φοροδιαφυγή μεγάλου τμήματος των μεσαίων τάξεων, ευνοώντας την «από τα κάτω» ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών, προάγοντας τις πελατειακές σχέσεις. Διόγκωσε το δημόσιο χρέος αναδιανέμοντας τον πλούτο υπέρ του κεφαλαίου, στο οποίο εξασφάλισε μια όλο και διευρυνόμενη *νόμιμη φοροαπαλλαγή*, οικοδόμησε έναν τερατώδη κατασταλτικό μηχανισμό και ένα αναιμικό «κοινωνικό κράτος». Τώρα εκμεταλλεύεται την κρίση χρέους για να επιβάλει την πιο άγρια, μετά τον Πόλεμο, αναδιανομή εισοδήματος υπέρ του κεφαλαίου, για να καταργήσει εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα δεκαετιών υπέρ του εργοδοτικού δεσποτισμού.

Ως Αριστερά πρέπει να παλέψουμε για να ανατραπεί αυτό το σκηνικό: «Την κρίση να πληρώσουν αυτοί που τη δημιούργησαν» –το κεφάλαιο και ο συσσωρευμένος πλούτος. Να προστατευθούν οι εργαζόμενοι και οι λαϊκές τάξεις, να επανεκκινήσει η ανάπτυξη σε νέες βάσεις, με γνώμονα τις κοινωνικές ανάγκες και όχι τη μεγιστοποίηση των κερδών.

Χαμένοι πρέπει να είναι οι τράπεζες (που οι εγχώριες είναι ανάγκη να κοινωνικοποιηθούν με στόχο μια ριζικά διαφορετική στρατηγική χρηματοδότησης της κοινωνίας) και το κεφάλαιο, κερδισμένοι οι εργαζόμενοι και τα ασφαλιστικά τους ταμεία. Και μια τελευταία παρατήρηση για όσους αναζητούν τη λύση στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών και παρασύρονται έτσι στον «νομισματικό φετιχισμό»: Οι εργαζόμενοι δεν κάνουν εξαγωγές, εξαγωγές κάνουν οι καπιταλιστές. Αν οι Έλληνες χαλβουργοί, ιδιοκτήτες ξενοδοχείων, διωλιστηρίων κ.ο.κ. αυξήσουν τα κέρδη τους από τη διεθνή αγορά, η ελληνική αστική τάξη δεν θα μας δώσει πίσω ούτε τους κομμένους μισθούς μας ούτε τα δικαιώματά μας, ούτε θα καλύψει την απώλεια της αγοραστικής μας δύναμης από την υποτίμηση. Την καλύτερη ζωή θα την κερδίσουμε μέσα από τους μαζικούς κοινωνικούς αγώνες για την αλλαγή του πολιτικού και κοινωνικού συσχετισμού δύναμης, που οδηγεί στην αμφισβήτηση του ίδιου του καπιταλισμού.